

Paavola

TIO / TDM

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/31658/2024

LVM:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi. Esityksessä säädettäisiin tekoälyn sääntelyn testiympäristön perustamisesta kansallisesti, siihen liittyvistä viranomaistehtävistä ja menettelyistä. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi perustaa tekoälyn sääntelyn testiympäristö, ylläpitää sen toimintaa ja vastata siihen liittyvästä yhteistyöstä. Lisäksi tekoälyjärjestelmien toimivaltaisille markkinavalvontaviranomaisille ja muille viranomaisille ehdotettaisiin tekoälyn sääntelyn testiympäristöön liittyviä tehtäviä. Esityksessä säädettäisiin myös kriittiseen infrastruktuuriin liittyvien suuririskisten tekoälyjärjestelmien kansallisesta rekisteröintivelvoitteesta. Kukin kyseisten tekoälyjärjestelmien osalta toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen vastaisi ilmoittamiseen liittyvistä menettelyistä oman toimialansa osalta. Ehdotettavat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.2.2026.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Ministeriön edustaja on osallistunut työ- ja elinkeinoministeriön asettaman EU:n tekoälyasetuksen kansallisen toimeenpanon työryhmän työskentelyyn ja hallituksen esitystä koskevan luonnoksen valmisteluun.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää esitystä kiitettävästi valmisteluna ja kannattaa esitysluonnoksessa ehdotettua sääntelyä. Tekoäly ja sen hyödyntäminen yhteiskunnan eri osaluilla tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia Suomen talouskasvun parantamiseksi. Tämän edistämiseksi toimivalla julkisella hallinnolla on myös perustavalaatuinen asema. Sujuvalla ja tehokkaalla viranomaistoiminnalla varmistetaan, että Suomessa on toimiva, turvallinen ja oikeusvarma toiminta- ja sääntely-ympäristö innovatiivisten tekoälyjärjestelmien kehittämiselle ja käyttöönottamiselle sekä uusien tuotteiden ja sovellusten pilotoinnille ja markkinoille pääsyn nopeuttamiselle.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että Suomen taloudellisen tuottavuuden ja kilpailukyvyn vauhdittajaksi esityksessä säädettävällä tekoälyasetuksen mukaisella sääntelyn testiympäristöllä on keskeinen rooli. Tekoälyasetuksen mukaisesti sääntelyn testiympäristöt tarjoaisivat valvotun ympäristön edistämään innovointia ja helpottaisivat innovatiivisten tekoälyjärjestelmien kehittämistä, koulutusta, testausta ja validointia rajoitetun ajan ennen kuin ne saatettaisiin markkinoille tai otettaisiin käyttöön. Asetuksen tavoitteet huomioiden tekoälysääntelyn testiympäristöt voisivat tarjota oikeusvarmuuden lisäksi mahdollisuuksia innovointiin, joilla voitaisiin tukea LUMI-supertietokoneen ja ELLIS-instituutin ympärille syntyvää tekoälyekosysteemiä.

Tällaiset tavoitteet täyttävä sääntelyn testiympäristö edellyttää kuitenkin resursseja ja taloudellisia panostuksia testiympäristöstä saatavan täysimääräisen hyödyn saavuttamiseksi. Liikenne- ja

viestintäministeriö tuo esiin, että Liikenne- ja viestintävirastolle esitetyt tehtävät ovat uusia lisäten merkittävistä näistä aiheutuvaan työmäärää ja kustannuksia. Esitysluonnoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintäviraston tekemän arvion mukaan sääntelyn testiympäristön käytännön testaustoiminnan ja neuvonnan arvioidaan edellyttävän 10 htv:n lisäystä viraston pysyviin resursseihin. Lisäksi viraston arvion mukaan testiympäristön ylläpito- ja hallintatehtävät aiheuttavat vuosittain noin 1,5 miljoonan euron kustannukset huomioiden htv-kustannukset. Tekoälyjärjestelmien teknisen testiympäristön perustamiskustannukset olisivat noin 3 miljoonaa euroa vuodelle 2026, jos päädytään rakentamaan tekninen testausympäristö.

Liikenne- ja viestintäministeriö tuo esiin, että julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029 ei ole osoitettu rahoitusta Liikenne- ja viestintävirastolle tekoälyasetuksen mukaisiin markkinavalvontatehtäviin, eikä sääntelyn testiympäristön perustamiseen, sen toiminnan ylläpitämiseen ja vastaamiseen siihen liittyvästä yhteistyöstä. Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että Liikenne- ja viestintävirastolle osoitettavien resurssien suuruus vaikuttaa merkittävästi tekoälyasetuksen mukaisen sääntelyn testiympäristön järjestämiseen ja mahdolliseen palvelukokonaisuuden laajuuteen. Virastolle on tullut merkittävä määrä uusia ja uutta osaamista vaativia digi-, data- ja kybersääntelyyn liittyviä viranomaistehtäviä, joten nyt tulevia uusia tehtäviä on erittäin haasteellista toteuttaa nykyisten toimintamenojen puitteissa. Riittämättömät resurssit vaikuttavat suoraan elinkeinoelämän kykyyn saada neuvontaa tekoäly- ja datasääntelyn kokonaisuudesta ja siten myös yritysten innovointitoimintaan. Tekoälyasetuksen mukainen sääntelyn testiympäristö on tunnistettu myös pääministerin tekoälyä käsittelevässä pyöreässä pöydässä keskeiseksi Suomen tekoälykehityksen vauhdittajaksi. Ilman tarpeellisia resursseja Liikenne- ja viestintävirasto ei voi toteuttaa pääministerin pyöreän pöydän tahtotilaa tai vastata täysimääräisesti sidosryhmien odotuksiin liittyen sääntelyn testiympäristöön.

Tekoälyasetuksen mukaisen kriittiseen infrastruktuuriin liittyvien suuririskisten tekoälyjärjestelmien kansallisesta rekisteröintivelvoitteen osalta liikenne- ja viestintäministeriö pitää tarkoituksenmukaisena hajautettua toimintamallia vastaavalla tavalla kuin tekoälyjärjestelmien markkinavalvonnassa, jossa kukin tekoälyjärjestelmän osalta toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen vastaisi ilmoittamiseen liittyvistä menettelyistä toimialansa osalta. Liikenne- ja viestintäministeriö tuo esiin myös tämän uuden tehtävän vaatimat taloudelliset panostukset. Liikenne- ja viestintäviraston alustavan arvion perusteella kriittisen infrastruktuurin rekisteröintiä koskevan kansallisen rekisterin järjestelmäkustannukset olisivat noin 150 000 euroa, joka kattaisi järjestelmän rakentamisen. Ylläpitokustannukset olisivat alustavan arvion mukaan noin 50 000 € vuodessa.

Lisäksi tekoälyasetuksen tavoitteissa on, että sääntelyn testiympäristössä toimijat saavat viranomaisilta ohjausta ja neuvontaa tekoälyasetuksen ja tarvittaessa muun lainsäädännön noudattamisesta. Tämän osalta liikenne- ja viestintäministeriö tuo esiin, että asetuksessa ((EU) 2024/2847) digitaalisia elementtejä sisältävien tuotteiden horisontaalisista kyberturvallisuusvaatimuksista ja asetusten (EU) N:o 168/2013 ja (EU) 2019/1020 ja direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta (Cyber Resilience Act, myöhemmin kyberkestävyysäädös) 33 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat tarvittaessa perustaa kyberkestävyyden sääntelyn testiympäristöjä. Tällaisissa sääntelyn testiympäristöissä on oltava innovatiivisille digitaalisia elementtejä sisältäville tuotteille valvottuja testausympäristöjä, joilla helpotetaan niiden kehittämistä, suunnittelua, validointia ja testausta tämän asetuksen noudattamiseksi, rajoitetun ajan ennen markkinoille saattamista. Sääntelyn testiympäristöt on perustettava markkinavalvontaviranomaisten suorassa valvonnassa, ohjauksessa ja niiden tuella. Jäsenvaltioiden on varmistettava avoin,

oikeudenmukainen ja läpinäkyvä pääsy sääntelyn testiympäristöihin ja erityisesti helpotettava mikroyritysten ja pienten yritysten, myös startup-yritysten, pääsyä niihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että synergiaetujen saavuttamiseksi olisi tarkoituksenmukaista, että samaan yhteyteen olisi mahdollista perustaa sekä kyberkestävyyssäädöksen että tekoälyasetuksen mukainen sääntelyn testiympäristö, jotta samassa yhteydessä voidaan testata tekoälyjärjestelmän molempien säädösten vaatimustenmukaisuutta. Tämä edellyttäneen entisestään lisäpanostuksia Liikenne- ja viestintäviraston toimintaan esimerkiksi osaamisen kasvattamisella tästä sääntelykokonaisuudesta. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että kyberkestävyyssäädöksen soveltamisen edellyttämää kansallista täydentävää sääntelyn valmistelusta koskeva hanke on käynnissä ministeriössä. Asiaa koskeva hallituksen esitys on perusvalmisteluvaiheessa ja tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle kesällä 2025.

Timo Kievari
Osastopäällikön sijainen, yksikön johtaja
Tieto- ja turvallisuusosasto

Tomi Paavola
Hallitussihteeri
Datatalous- ja mediayksikkö
Tieto- ja turvallisuusosasto

Jakelu/Sändlista:

TEM kirjaamo

VAHVA-järjestelmää käyttävien ministeriöiden on muistettava arkistoida vastauksensa VAHVA-järjestelmään tunnisteella VN/31658/2024.

Tiedoksi/För kännedom:

Maria Hauptmann, maria.hauptmann@gov.fi
Nathalie Dahl, nathalie.dahl@gov.fi

VN/31658/2024-LVM-68

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: